

ایمان صحاف قانع

رؤیاهای فلسفی یک روانکاو

کتابی دربارهٔ روانکاوی قهرمان درون

سرشناسه	:	صحاف قانع، ایمان، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	روایهای فلسفی یک روانکاو: کتابی درباره روانکاوی قهرمان درون/ نویسنده ایمان صحاف قانع.
مشخصات نشر	:	تهران: آرنا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۳ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۶-۱۰۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	نیچه، فردریش ویلهلم، ۱۸۴۴ - ۱۹۰۰ م. چنین گفت
	:	زرتشت -- نقد و تفسیر
موضوع	:	روانکاوی و فلسفه
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ۹۲۳/۲۳۱۷۵
رده بندی دیویی	:	۱۹۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۵۶۷۴۳۷

عنوان	:	روایهای فلسفی یک روانکاو
نویسنده	:	ایمان صحاف قانع
ناشر	:	آرنا
طرح جلد	:	میلاد رضایی
چاپ	:	اول ۱۳۹۳
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه
شابک	:	قیمت: ۷۵۰۰ تومان
	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۶-۱۰۳-۱

www.arnapub.com

فهرست :

۹	پیشگفتار
۱۴	آغاز داستان : نخستین رویا
۱۶	۱. ژوف اندیشی
۱۸	۲. سرزنش
۲۰	۳. شب
۲۲	۴. صداقت
۲۴	۵. یاری
۲۶	۶. زاینده گی
۲۸	۷. عدالت
۳۰	۸. خودخواهی
۳۲	۹. دل آشوبه
۳۴	۱۰. ستیز
۳۶	۱۱. درباره یأس
۳۸	۱۲. دوری از رنج
۴۰	۱۳. آلام جهان
۴۲	۱۴. ستایش گمنامی
۴۴	۱۵. مجاورت
۴۶	۱۶. دشمن
۴۸	۱۷. درباره غریق
۵۰	۱۸. خشم اصلی
۵۱	۱۹. چسبندگی و اضطراب
۵۲	۲۰. ستایش محدودیت
۵۵	۲۱. درباره سقف

۵۷	۲۲. درباره شهوت
۵۹	۲۳. درباره پنهان کاری
۶۱	۲۴. فیل و زنجیر
۶۳	۲۵. درباره وجدان
۶۵	۲۶. درباره نیش
۶۷	۲۷. درباره هیاهوگران
۶۹	۲۸. درباره بخشندگی
۷۰	۲۹. درباره کم خونی
۷۲	۳۰. کمال گرایی
۷۴	۳۱. درباره تضاد اصلی
۷۶	۳۲. درباره سبک
۷۸	۳۳. درباره تمدن
۸۰	۳۴. درباره تندیس
۸۲	۳۵. خوار داشت خود
۸۴	۳۶. درباره معما
۸۶	۳۷. درباره دلبستگی
۸۸	۳۸. درباره ممنوعیت
۸۹	۳۹. اشتباه رایج
۹۱	۴۰. درباره امید
۹۳	۴۱. تجاوز
۹۵	۴۲. درباره آموزش
۹۷	۴۳. درباره موج
۹۸	۴۴. وسواس صعود
۱۰۰	۴۵. واپسین درس

پیشگفتار

آنچه مرا بر آن داشت تا در مورد ریشه های فلسفی نوعی درمان روانکاوانه کار کنم، این نکته بود که در هیاهوی کتاب های راهنما و نظریه های متنوع، معمولاً توجه بیشتر با فرایند درمان و مراحل پیشرفت کار بوده است و خصوصاً در درمان های نشانه محور امروزی که در اکثر دانشگاه ها و مراکز آموزش مشاوران و درمانگران رواج دارد، ریشه های فلسفی درمان و حتی محتوای کلی آن به انزوا رانده شده و از روان درمانی صرفاً به عنوان «ابزاری که باید بیشترین سود را در کمترین زمان ممکن، در راه نابودی نشانه بیماری داشته باشد» استفاده می شود. این موضوع باعث شد تا با نگاهی تاریخی، به سبکی از درمان که خود دلبسته آن بودم، کار را شروع کنم و به دنبال ریشه های فلسفی و محتوایی درمان اگزیستانسیال در کتاب های فیلسوفان و درمانگران پیشروی این رشته باشم.

باید اعتراف کنم که بیش از همه کتاب ها و قبل از همه شخصیت های بزرگ در حیطه روانکاوی، فریدریش نیچه و کتاب «چنین گفت زرتشت» نظرم را

جلب کرد. سال ها پیش وقتی این کتاب را خواندم، اولین چیزی که به ذهنم رسید این بود که هدف اصلی از نگارش آن، بیش از فلسفیدن، «درمان کردن» است. و حالا شکی ندارم که نیچه در کتاب درخشانش، قصد ارائه یک مدل درمانی و کار در حیطه روانشناسی را داشته است.

به همین منظور، در ابتدا و قبل از شروع دست نوشته هایم، قصد دارم نگاهی کلی و گذرا به ریشه های درمان اگزیستانسیال در کارهای نیچه بیاندازم و تمرکزم را بر روی کتاب «چنین گفت زرتشت» او بگذارم، تا نیت اصلی من از نگاشتن این کتاب، که همانا پیوند ریشه های فلسفی و روان درمانی است، بیش از پیش روشن و گویا شود.

همان طور که پس از خواندن کتاب خواهید دید، آرای فلسفی مطرح شده در این کتاب بسیار نزدیک و الهام گرفته از فلسفه نیچه و شوپنهاور است و کمتر به آرای فلاسفه اگزیستانسیال متأخر پرداخته است. در واقع این کتاب، حاصل پیوندی است که ذهن من بین آراء فلسفی و سبکی از درمان پویشی که به آن علاقه دارم، ایجاد کرده است. در اینجا سعی می کنم کمی در مورد نیچه و توجه شگفت آورش به روانشناسی صحبت کنم.

نیچه در بسیاری موارد از روانشناسی به نیکی یاد می کند و بر این عقیده است که روانشناسی خیلی زود به ملکه تمام علوم بدل می شود؛ زیرا راهی به اندیشه ها و مسائل بنیادین باز می کند. و با کمال شگفتی، او خود را روانشناسی بی مانند معرفی می کند و بسیاری ردپای اندیشه های او را در اندیشه فروید یافته اند. همین نکات مرا بیشتر مایل به کار بر روی آثار او کرد.

از زمانی که ردپای فلاسفه ای مانند شوپنهاور، کگارد و نیچه را در آثار درمانگران اگزیستانسیال دیده بودم و در بسیاری از آثار، از همه آنها پررنگ تر، ردپای تفکرات کگارد مشاهده می شد. با کمال تعجب در بسیاری از این آثار از

نیچه، چندان که باید نام برده نمی شد. اما چندی بعد کتابی از یالوم به دست من رسید با عنوان: «وقتی نیچه گریست».^۱ با خواندن این کتاب دریافتم که نویسنده کتاب، بسیاری از آراء و محتوای درمانی خود را از نیچه گرفته است. به طوری که یالوم در پس گفتار این کتاب می گوید: "پایه تفکرات من در زمینه روان درمانی اگزیستانسیال و معنای ناامیدی، بر نوشته های نیچه استوار است".^۲ در ادامه همان پس گفتار، یالوم دلیل اینکه چرا نیچه را در بین فلاسفه تاثیرگذار بر کار درمان بیشتر می پسندد می گوید:

«سالها به مطالعه آثار فلاسفه بزرگ اگزیستانسیال - سارتر، هایدگر، کامو، یاسپرس، کگارد و نیچه - پرداختم. در میان این اندیشمندان، نیچه را خلاق ترین و نیرومند ترین یافتم و بیش از سایرین نزدیک و مرتبط به روان درمانی»^۳ این به خوبی نشان می دهد که اندیشه نیچه، تا چه میزان می تواند بر درون مایه درمان های امروزی تاثیرگذار باشد.

آراء فلسفی مطرح شده در این کتاب، منشأ گرفته از آن چیزی است که من در طی مراحل درمان و در زندگی بیماران، و همچنین زندگی شخصی ام تعیین کننده و مهم ادراک کرده ام. هر جا در متن که داخل گیومه قرار داده شده نقل قول مستقیم از نیچه است و کوشش من این بوده است که بیشتر به تحلیل و نگرستن از منظر خودم به ارتباط بین محتوای درمان و اندیشه فلسفی مربوط

۱. یالوم، اروین، وقتی نیچه گریست، ترجمه سپیده حبیب، تهران، کاروان، ۱۳۸۴، تاریخ انتشار به زبان

اصلی ۲۰۰۵

۲ همان، ص ۴۵۲

۳ همان ص ۴۵۳

به آن پردازم اما در چندین مورد که نقل عبارات می توانست کمک کننده باشد از نقل قول مستقیم استفاده کرده ام که البته تعداد آن بسیار محدود است. موضوعات هر فصل به صورت مجزا به یک مفهوم می پردازد و سعی دارد در کوتاه ترین عبارات و در کمال اختصار و به صورتی روشن مفهومی مهم در در طی درمان و در ارتباط با آن نوع روانکاوی وجودی که مورد علاقه من بود پرداخته ام از بین موضوعات بالقوه متعدد، تنها چهل و پنج موضوع مورد توجه قرار گرفته اند و من قبول می کنم اگر کسی بگوید موضوعات دیگری هم می شد در این کتاب مورد بررسی قرار گیرد.

مفاهیم این کتاب، صرفاً از دیدگاه روانکاوانه و در بستر رابطه درمانی قضاوت شده اند و حکم کلی، در مورد هیچ یک از آنها صادق نیست. همه این فصول صرفاً رؤیاهایی هستند. بازتاب دهنده پیش داوری های روان درمانگرانه. و تمام کوشش من بازگو کردن شیوه ای متفاوت برای بازنگری این پیش داوری های اخلاقی حاکم بر درون مایه روان درمانی امروز، و نگاهی بر پایه وارونه سازی و سنجش معیار این پیش داوری های قدرتمند است.

پیشنهاد من برای مطالعه این کتاب نه چندان مفصل، آن است که خواننده علاقمند، در مورد این کتاب صبر پیشه کند و از خواندن روزنامه وار آن بپرهیزد و هربار که به سراغ کتاب می آید یک فصل را که در کمال اختصار نوشته شده، بخواند و سپس اندیشه کردن را - به جای خواندن ادامه کتاب- در پیش گیرد. سود واقعی این کتاب آن زمان خود را نشان خواهد داد که بتواند ذهن شما را درگیر موضوعات معرفی شده در کتاب کند. این کتابی نیست که آن را دست بگیرید و یک نفس تا صفحه آخر مطالعه کنید.

در پایان، می‌خواهم از خانم مژگان سلمان زاده برای زحمت ویرایش و کمک
صادقانه در مراحل تکمیل کتاب، سپاسگزاری کنم و از تمام دوستانی که پیش
نویس کتاب را خوانده و مرا از دیدگاه خود بی‌بهره نگذاشته‌اند، ممنونم.

سپاس من‌نثار تمام آن‌ها باد.

ایمان صحاف قانع

تابستان ۹۳